

PWYLLGOR SGRIWTINI PARTNERIAETH AC ADFYWIO

Cofnodion y cyfarfod hybrid a gynhaliwyd ar 21 Mehefin 2023

- YN BRESENNOL:** Y Cynghorydd Dylan Rees (Cadeirydd)
Y Cynghorydd Gwilym O Jones (Is-Gadeirydd)
- Y Cynghorwyr Non Dafydd, John Ifan Jones, Euryrn Morris, Margaret M Roberts, Ken Taylor a Sonia Williams
- Mr John Tierney (Eglwys Gatholig) (Aelod Cyfetholedig)
- Y Cynghorydd Robin Williams – Dirprwy Arweinydd y Cyngor ac Aelod Portffolio Cyllid
- Y Cynghorydd Neville Evans – Aelod Portffolio Hamdden, Twristiaeth a Morwrol)
- WRTH LAW:** Dirprwy Brif Weithredwr,
Cyfarwyddwr Addysg, Sgiliau a Phobl Ifanc,
Pennaeth Rheoleiddio a Datblygu Economaidd,
Pennaeth Democratiaeth,
Rheolwr Polisi a'r Gymraeg (FO) (ar gyfer eitem 4),
Rheolwr yr Economi Ymwelwyr ac Ardaloedd Arfordirol (AG) (ar gyfer eitem 8),
Rheolwr Sgriwtini (AGD),
Swyddog Pwyllgor (MEH).
- YMDDIHEURIADAU:** Y Cynghorwyr Jeff M Evans, Pip O'Neill, Derek Owen
- Arweinydd y Cyngor – Y Cynghorydd Llinos Medi.
Y Cynghorydd Alun Roberts – Aelod Portffolio Gwasanaethau Oedolion)
- HEFYD YN BRESENNOL:** Y Cynghorydd Carwyn Jones (Aelod Portffolio Profiadau Corfforaethol a Chwsmeriaid);
Y Cynghorydd Nicola Roberts (Aelod Portffolio Cynllunio, Gwarchod y Cyhoedd a Newid Hinsawdd).
- Rheolwr Rhaglen Bwrdd Gwasanaethau Cyhoeddus Gwynedd a Môn (ST) (ar gyfer eitem 7).

Croesawodd y Cadeirydd y Cynghorydd Sonia Williams i'w chyfarfod cyntaf o'r Pwyllgor Sgriwtini Partneriaeth ac Adfywio.

1 YMDDIHEURIADAU

Fel y nodwyd uchod.

2 DATGANIAD O DDIDDORDEB

Bu i'r Cyngorydd Eurn Morris ddatgan diddordeb personol yn Eitem 7 – Adroddiad Blynyddol – Bwrdd Gwasanaethau Cyhoeddus Gwynedd a Môn ac Eitem 9 – Chwarter 4 : 2022/2023 – Adroddiad Cynnydd – Cais Twf Gogledd Cymru (Bwrdd Uchelgais Economaidd Gogledd Cymru).

3 COFNODION

Cadarnhawyd bod cofnodion y cyfarfodydd canlynol yn gywir:-

- Cofnodion y cyfarfod a gynhaliwyd ar 19 Ebrill, 2023;
- Cofnodion y cyfarfod a gynhaliwyd ar 23 Mai, 2023 (Ethol Cadeirydd/Is-gadeirydd).

4 ADRODDIAD BLYNYDDOL SAFONAU'R GYMRAEG 2022/2023

Cyflwynwyd Adroddiad Safonau Blynyddol y Gymraeg i'w ystyried gan y Pwyllgor ac i roi sylwadau arno cyn ei gyflwyno i'r Aelod Portffolio ei gymeradwyo drwy drefn ddirprwyedig i'w gyhoeddi.

Dywedodd y Dirprwy Arweinydd, yn absenoldeb Arweinydd y Cyngor, fod yr adroddiad yn gwerthuso cydymffurfiaeth y Cyngor â Rheoliadau Safonau'r Gymraeg ac yn nodi'r ffyrdd y mae'r Cyngor yn hyrwyddo ac yn hwyluso cyfleoedd i ddefnyddio'r Gymraeg yn ystod y flwyddyn. Dywedodd fod nifer o uchafbwyntiau wedi bod o fewn y flwyddyn yn bennaf: gwneud y Gymraeg yn flaenoriaeth strategol o fewn y Cyngor; Arolygiaeth Gofal Cymru yn nodi'r gwaith da o ran y Gymraeg gyda thrigolion bregus; Estyn yn tynnu sylw at y gwaith da a wnaed o fewn y Gwasanaeth Addysg o ran y Gymraeg o fewn addysg; amlygrwydd technegol ar gyfer defnyddwyr ar-lein; staff yn canmol y gefnogaeth a roddir i wella eu sgiliau iaith Gymraeg.

Adroddodd y Pennaeth Democratiaeth fod yr Adroddiad Blynyddol wedi'i strwythuro yn unol â gofynion Comisiynydd y Gymraeg ac i gydymffurfio â'r penawdau Safonau y mae'n ofynnol adrodd amdanynt. Dywedodd fod safbwynt Ynys Môn hefyd wedi'i ymgorffori o fewn yr adroddiad er mwyn tynnu sylw at y llwyddiannau ehangach a gafwyd o fewn yr Awdurdod yn ystod y flwyddyn ddiwethaf. Cyfeiriodd ymhellach at bolisi iaith y Cyngor sy'n esbonio sut y cyflawnir Safonau'r Gymraeg yn ogystal â nod y Cyngor i wneud y Gymraeg yn brif iaith weinyddol yr Awdurdod hwn. Dywedodd y Pennaeth Democratiaeth ymhellach fod gwaith manwl wedi ei wneud gydag adrannau penodol o fewn yr Awdurdod i roi hyfforddiant a chefnogaeth i staff ddefnyddio'r Gymraeg yn ddyddiol.

Wrth ystyried yr adroddiad, trafododd y Pwyllgor y materion canlynol:-

- Codwyd cwestiynau ynghylch a oes risgiau penodol sy'n codi pryder ynghylch cydymffurfiaeth y Cyngor â safonau'r Gymraeg? Mewn ymateb, dywedodd y Pennaeth Democratiaeth y byddai diffyg cydymffurfio â Safonau'r Gymraeg yn risg benodol a fyddai'n arwain at ymchwiliad gan Gomisiynydd y Gymraeg. Nododd fod y cwynion a dderbyniwyd am ddiffyg cydymffurfio yn isel gyda dim ond 6 chwyn y llynedd a'r gobaith yw y bydd y system CRM newydd o fewn y Cyngor yn helpu i fynd i'r afael â phryderon gan y cyhoedd mewn modd adeiladol. Nododd ymhellach fod risg uwch wrth weithio gyda sefydliadau trydydd parti y mae angen i staff fod yn ymwybodol ohonynt er mwyn cydymffurfio â safonau'r Gymraeg. Gall cydymffurfio â'r broses asesu effaith ar bolisiau fod yn risg uwch oherwydd ei natur gymhleth ar brydiau a cheisir cyngor arbenigol drwy Gomisiynydd y Gymraeg. Dywedodd hefyd yn ystod cyfarfod diweddar gyda Chomisiynydd Cymru fod sylwadau cadarnhaol wedi eu derbyn ynglŷn â sut mae'r Cyngor yn cydymffurfio â Safonau'r Gymraeg.
- Cyfeiriwyd at y cyrsiau Cymraeg a roddwyd i staff y Cyngor fel y nodwyd yn yr adroddiad. Gofynnwyd ai'r un aelodau o staff yw'r rhain â'r rhai a fu ar y cyrsiau hyn y llynedd? Mewn ymateb, dywedodd y Rheolwr Polisi a'r Gymraeg ei fod yn gyfuniad o staff sydd o bosibl wedi datblygu eu sgiliau Cymraeg ac sy'n mynd ymlaen i gyrsiau lefel uwch. Pwysleisiodd fod yna lwyfan dysgu ehangach i staff yn enwedig pan ddywedodd rhai dysgwyr Cymraeg eu bod wedi colli allan ar y gallu i ddefnyddio'r Gymraeg yn ystod y pandemig. Nododd ymhellach mai'r ffordd orau o hwyluso'r defnydd o'r Gymraeg yw drwy greu amodau lle gall unigolion, beth bynnag fo lefel eu sgiliau Cymraeg, ymarfer defnyddio'r iaith mewn amgylchedd cynhwysol, croesawgar ac anfeirniadol. Mae gwaith wedi'i wneud gydag Adran Hyfforddi'r Cyngor i ddarparu cyfleusterau i staff allu mynychu cyrsiau mewnol;
- Codwyd cwestiynau ynghylch sut mae'r Cyngor yn annog staff i ddatblygu eu sgiliau Cymraeg? Mewn ymateb, dywedodd y Rheolwr Polisi a'r Gymraeg fod rhyddhau staff i fynychu cyrsiau yn her barhaus, fodd bynnag mae'n bwysig bod rheolwyr o fewn adrannau'r Cyngor yn cefnogi ac yn annog staff i fynychu cyrsiau Cymraeg a'u bod yn gallu gweld y gwerth mewn rhyddhau swyddogion i gael cymorth a chyfleoedd hyfforddi. Cyfeiriodd ymhellach y gellir cynnig sgiliau ysgrifennu Cymraeg i staff sy'n siarad Cymraeg er mwyn gwella eu gallu a'u hyder;
- Holwyd a oes gwybodaeth ychwanegol a fyddai'n ychwanegu gwerth at yr Adroddiad Blynyddol? Mewn ymateb, dywedodd y Pennaeth Democratiaeth fod trafodaethau mewnol wedi'u cynnal ynghylch sut y gellir gwella'r Adroddiad Blynyddol yn y dyfodol ac yn enwedig y defnydd o ddata o ran defnyddio'r Gymraeg o fewn y gwasanaethau a gynigir gan y Cyngor a dewis iaith y cwsmeriaid. Roedd cynnwys mwy o astudiaethau achos yn faes arall a allai wella'r Adroddiad Blynyddol;
- Codwyd cwestiynau ynghylch y risg o ran recriwtio pobl ddi-Gymraeg? Mewn ymateb, dywedodd y Pennaeth Democratiaeth ei bod yn gallu bod yn anodd recriwtio siaradwyr Cymraeg mewn rhai sectorau penodol ond mae'r data'n dangos bod canran y Swyddogion sy'n siarad Cymraeg yn y Cyngor yn uchel ac nad yw'n risg uniongyrchol ar hyn o bryd;
- Cyfeiriwyd at fod Cymdeithas yr Iaith wedi bod yn feirniadol o gynnydd y Cyngor heb gydnabod y gwaith da sydd wedi digwydd o ran Strategaeth y Gymraeg. Holwyd a oes datblygiadau i gynnwys Cymdeithas yr Iaith o fewn y Fforwm?

Mewn ymateb, dywedodd y Rheolwr Polisi a'r Gymraeg fod Cymdeithas yr Iaith yn cael ei hystyried yn aelod o Fforwm yr Iaith Gymraeg a'i bod wedi'i chynnwys o fewn Cylch Gorchwyl y Pwyllgor ers sefydlu'r Fforwm. Mynegodd fod croeso i gyrrff perthnasol ymuno neu ail-ymuno â'r Fforwm i gryfhau'r Gymraeg ar yr Ynys;

- Codwyd cwestiynau ynghylch yr heriau a wynebir o ran cynyddu'r defnydd o'r gwasanaethau Cymraeg i drigolion Ynys Môn? Mewn ymateb, dywedodd y Rheolwr Polisi a'r Gymraeg fod angen ystyried y defnydd o ddata yn ofalus gan fod hyder wrth siarad ac ysgrifennu'r Gymraeg yn gallu amrywio ac mae dyletswydd i sicrhau bod lefel y Gymraeg yn mynd i'r afael ag anghenion y trigolion wrth ofyn am wasanaethau'r Cyngor. Nododd fod angen i wybodaeth ddigidol fod yn hygyrch i bobl â nam ar eu golwg. At hyn, dywedodd fod Is-grŵp y Gymraeg y Bwrdd Gwasanaethau Cyhoeddus wedi codi'r mater fod angen gwella'r defnydd o'r Gymraeg o fewn derbynfydd ar safleoedd sy'n eiddo i'r Cyngor;
- Cyfeiriwyd at y ffaith y byddai cynrychiolwyr o wahanol adrannau'n mynychu'r cyfarfod hwn i adrodd ar lefel y siaradwyr Cymraeg yn eu hadran a'r cynnydd a wnaed i gefnogi a darparu hyfforddiant iddynt wella eu sgiliau llafar ac ysgrifenedig. Dywedodd y Pennaeth Democratiaeth ei fod yn cytuno bod angen cydnabod llwyddiannau unigolion sydd wedi gallu gwella eu sgiliau Cymraeg. Gellir defnyddio'r Grŵp Hybu'r Gymraeg mewnol i drafod sut i hyrwyddo llwyddiannau staff;
- Codwyd cwestiynau ynghylch sut y gellir gwella'r modd y caiff defnydd o'r Gymraeg ei hyrwyddo mewn caffis a safleoedd lletygarwch gydag arwyddion Cymraeg ac ati. Mewn ymateb, dywedodd y Pennaeth Democratiaeth y gellir trafod y mater o fewn Fforwm yr Iaith Gymraeg lle mae'r holl sefydliadau partner lleol yn bresennol ac yn gallu trafod materion perthnasol.

PENDERFYNWYD:-

- **Derbyn Adroddiad Blynyddol Safonau'r Gymraeg ar gyfer 2022/23;**
- **Nodi ei gynnwys ac anfon sylwadau'r Pwyllgor Sgriwtini at yr Aelod Portffolio fel rhan o bendefnyddiad wedi'i ddirprwyo ac yna ei gyhoeddi.**

GWEITHREDU : Fel y nodwyd uchod.

5 CYNLLUN STRATEGOL Y GYMRAEG MEWN ADDYSG - 2022/2023 : ADRODDIAD CYNNYDD

Cyflwynwyd – adroddiad gan y Cyfarwyddwr Addysg, Sgiliau a Phobl Ifanc i'w ystyried gan y Pwyllgor.

Dywedodd y Dirprwy Arweinydd, yn absenoldeb Arweinydd y Cyngor, mai pwrpas yr adroddiad yw rhoi diweddariad blynyddol ar y cynnydd a wnaed o ran Cynllun Strategol y Gymraeg mewn Addysg.

Adroddodd y Cyfarwyddwr Addysg, Sgiliau a Phobl Ifanc fod yr adroddiad yn cynnwys tair adran sy'n tynnu sylw at y wybodaeth ddiweddaraf am ddata, trefniadau ar gyfer ail-gategoreiddio ysgolion Ynys Môn o ran iaith yn unol â chanllawiau cenedlaethol ac anstatudol a'r datblygiad diweddaraf o fewn ysgolion a sefydliadau ar yr Ynys. Dywedodd fod y Gymraeg yn un o chwe blaenoriaeth

strategol y Cyngor ac adlewyrchir hyn o fewn y Gwasanaeth Addysg er mwyn cynyddu'r ddarpariaeth ar gyfer plant a phobl ifanc sy'n astudio drwy gyfrwng y Gymraeg. Dywedodd ymhellach fod rheoliadau a wnaed o dan Ddeddf Safonau a Threfniadaeth Ysgolion (Cymru) 2013 yn ei gwneud yn ofynnol i awdurdodau lleol baratoi Cynllun Strategol Cymraeg mewn Addysg (CSCA) a ddylai gynnwys gofyniad i 'osod targed sy'n amlinellu'r cynnydd disgwylidig yn ystod oes y Cynllun o ran faint o addysg cyfrwng Cymraeg a ddarperir yn ei ysgolion a gynhelir sy'n darparu addysg drwy gyfrwng y Gymraeg a'r Saesneg'. Mae data CSCA yn adrodd ar sefyllfa'r Gymraeg mewn addysg ar Ynys Môn rhwng Mehefin 2022 a Mehefin 2023. Mae'r adroddiad yn nodi sefydlogrwydd canlyniadau 1,2,3, 5 a 6 ac mae'r twf yng nghanlyniadau 4 a 7 (data CSCA Ynys Môn ar gyfer 2022/2023) wedi'i gynnwys yn yr atodiadau i'r adroddiad. Cyfeiriodd y Cyfarwyddwr Addysg, Sgiliau a Phobl Ifanc at y broses Categori Ysgolion a gynhaliwyd dros y flwyddyn hon, ac mae'r Gwasanaeth Dysgu wedi mapio, cyfrannu at y broses ac wedi ymgynghori ag ysgolion i lywio proffil Categori Ysgolion. Nododd fod y Gwasanaeth Dysgu wedi ymgynghori a thrafod Categori laith gydag ysgolion cyn dod i benderfyniad ar y categori. Mae gan y Gwasanaeth Dysgu 3 chategori - Categori 1 - cyfrwng Saesneg; Categori 2 - Dwy laith; Categori 3 - cyfrwng Cymraeg. Mae pob ysgol gynradd heblaw am un a thair o'r ysgolion uwchradd yng Nghategori 3. Gan mai un o fwriadau'r drefn newydd o gategoreiddio yw annog ysgolion Môn i gynyddu eu darpariaeth Gymraeg, mae un ysgol gynradd wedi'i gosod yng Nghategori 2 ac mae dwy ysgol uwchradd yn is-gategori T2 - trosiannol i hwyluso'r broses i ysgolion symud i Gategori 3.

Cyfeiriodd y Cyfarwyddwr Addysg, Sgiliau a Phobl Ifanc ymhellach at raglen 'Makaton' a 'Thaith yr Iaith' y blynyddoedd cynnar a amlygwyd yn yr adroddiad. Cyfeiriodd yn benodol at y Canllaw Trosglwyddo Gwybodaeth Carfanau Iaith Blwyddyn 6 a dywedodd fod pob ysgol wedi derbyn canllawiau, cefnogaeth a chymorth i adrodd ar garfan iaith pob disgybl. Cyfeiriwyd hefyd at ganolfan iaith Ynys Môn sydd wedi derbyn cydnabyddiaeth am ei gwaith gan ysgolion, drwy'r cyfryngau cymdeithasol ac ar raglenni teledu. Mynegodd mai'r nod yw sicrhau bod pob plentyn o fewn y system addysg yn ddwyieithog ac yn gallu cyfathrebu yn y Gymraeg a'r Saesneg.

Wrth ystyried yr adroddiad, cododd y Pwyllgor y materion canlynol:-

- Cyfeiriwyd at broses categori Ysgolion ac i ba raddau roedd y data categori Ysgolion yn gywir. Codwyd cwestiynau ynghylch pa mor drylwyr oedd y broses o asesu ysgolion mewn perthynas â'r categori Ysgolion yn seiliedig ar sgiliau iaith? Mewn ymateb, dywedodd y Cyfarwyddwr Addysg, Sgiliau a Phobl Ifanc fod y data categori Ysgolion yn deillio o'r trafodaethau gyda phob ysgol unigol ynghyd â defnyddio'r wybodaeth am garfan iaith; defnyddir gwybodaeth gan Gydlynwyr Gwasanaeth Gwe hefyd i fonitro'r data yn flynyddol. Dywedodd y Dirprwy Brif Weithredwr fod adroddiad Estyn ar y Gwasanaeth Addysg yn pwysleisio bod gan y Gwasanaeth Addysg y data angenrheidiol a bod gan yr Awdurdod ymwybyddiaeth dda o'r ysgolion ar yr Ynys;
- Codwyd cwestiynau ynghylch sut y bydd plant ysgolion cynradd Blwyddyn 6 (sy'n cael eu categori Ysgolion o fewn Categori 3) yn gallu parhau i dderbyn eu haddysg drwy gyfrwng y Gymraeg gan fod dwy ysgol uwchradd yng Nghategori T2. Mewn ymateb, dywedodd y Cyfarwyddwr Addysg, Sgiliau a Phobl Ifanc fod pob

disgybl unigol yn cael ei asesu o ran eu sgiliau Cymraeg sy'n cael ei gynnwys fel rhan o'r wybodaeth am garfan iaith i'r ysgolion uwchradd ac mai cyfrifoldeb yr ysgolion uwchradd yw darparu addysg cyfrwng Cymraeg i'r disgyblion. Holwyd ymhellach a oes gan yr ysgolion uwchradd y ddarpariaeth i allu darparu addysg cyfrwng Cymraeg ac athrawon sy'n gallu addysgu drwy gyfrwng y Gymraeg? Mewn ymateb, dywedodd y Cyfarwyddwr Addysg, Sgiliau a Phobl Ifanc fod canlyniad y CSCA yn nodi faint o athrawon sy'n gallu addysgu drwy gyfrwng y Gymraeg. Nododd fod recriwtio athrawon mewn pynciau arbenigol yn her ond roedd yna welliannau bach o fewn yr ysgolion y llynedd;

- Cyfeiriwyd at y ffaith bod defnyddio'r Gymraeg y tu allan i oriau ysgol yr un mor bwysig ag addysg disgyblion o fewn amgylchedd yr ysgol. Gofynnwyd a yw'r Gwasanaeth Addysg yn gallu cefnogi gweithgareddau y tu allan i oriau ysgol pan fydd llai o grant ar gael? Mewn ymateb, dywedodd y Cyfarwyddwr Addysg, Sgiliau a Phobl Ifanc ei bod yn bwysig bod cyfleoedd i blant a phobl ifanc allu mwynhau a chael gweithgareddau y tu allan i oriau ysgol drwy gyfrwng y Gymraeg gyda chlybiau a gweithgareddau ar ôl ysgol yn cael eu darparu o fewn y cymunedau. Nododd y dylai rhieni hefyd gael eu hannog i ddefnyddio'r Gymraeg o fewn amgylchedd y cartref;
- Holwyd i ba raddau y mae'r Canolfannau Iaith yn ymateb yn llawn i anghenion trochi'r Awdurdod? Mewn ymateb, dywedodd y Cyfarwyddwr Addysg, Sgiliau a Phobl Ifanc fod gan yr Awdurdod ddwy Ganolfan Iaith i newydd-ddyfodiaid dderbyn ymyrraeth drochi'n amserol. Defnyddir grantiau trochi i gefnogi'r Canolfannau Dysgu ac eleni, mae'r defnydd o grantiau wedi golygu bod trochi'n digwydd trwy aelodau o'r ganolfan yn yr ysgolion uwchradd am y tro cyntaf ers rhai blynyddoedd. Mae 36 o blant yn cael eu cefnogi yn ystod pob tymor ond mae rhestr aros ar gyfer mynediad i'r Canolfannau Dysgu. Dywedodd fod cefnogi'r Canolfannau Dysgu yn her ariannol a byddai trydydd Canolfan Ddysgu yn cael ei chrosawu fel na fyddai angen i blant deithio mor bell. Byddai hynny'n mynd i'r afael â chostau trafnidiaeth. Gwnaed sylw gan aelodau'r Pwyllgor fod rhestr aros ar gyfer y Canolfannau Dysgu yn ôl yr hyn a adroddwyd, a chodwyd cwestiynau ynghylch y gefnogaeth a roddwyd o fewn yr ysgolion i'r disgyblion hyn sy'n aros am fynediad i'r Canolfannau Dysgu. Mewn ymateb, dywedodd y Cyfarwyddwr Addysg, Sgiliau a Phobl Ifanc fod pecynnau dysgu yn cael eu rhoi i'r ysgolion lle mae disgyblion yn aros am fynediad i'r Canolfannau Dysgu a bod staff yn cael sesiynau hyfforddi. Codwyd cwestiynau pellach ynghlŷn â'r gefnogaeth i ddisgyblion sy'n mynychu'r Canolfannau Dysgu yn ystod gwyliau'r ysgol gan nad yw rhai cartrefi'n gallu siarad y Gymraeg. Mae'n her i ysgolion gynnal y Gymraeg i'r disgyblion hyn. Mewn ymateb, dywedodd y Cyfarwyddwr Addysg, Sgiliau a Phobl Ifanc ei fod yn cytuno bod gwyliau'r haf yn gyfnod hir i ddisgyblion nad ydynt yn siarad Cymraeg. Nododd fod y Gwasanaeth Addysg wedi bod yn gweithio'n agos gyda'r Ganolfan Hamdden sy'n darparu cyfleoedd yn ystod gwyliau'r ysgol. Dywedodd ymhellach y bydd rhai ysgolion yn darparu gweithgareddau i ddisgyblion yn ystod gwyliau'r ysgol;
- Cyfeiriwyd at y ffaith ei fod yn nodi yn yr adroddiad bod 90% o staff addysgu yn gallu darparu addysg cyfrwng Cymraeg. Holwyd a yw'r ganran hon yn gamarweiniol? Mewn ymateb, dywedodd y Cyfarwyddwr Addysg, Sgiliau a Phobl Ifanc fod y data yn cael ei dderbyn gan yr ysgolion yn dilyn trafodaethau gyda'r staff addysgu ynghylch canran y staff sy'n gallu addysgu drwy gyfrwng y Gymraeg. Ailadroddodd ei bod yn her recriwtio athrawon sy'n gallu addysgu drwy gyfrwng y Gymraeg ar gyfer pynciau penodol;

- Cyfeiriwyd at y ffaith bod Eisteddfod Genedlaethol yr Urdd wedi cael gwahoddiad i Ynys Môn yn 2026. Holwyd a fydd gwahodd Eisteddfod yr Urdd i Ynys Môn yn 2026 yn gwella'r parodrwydd i siarad Cymraeg ac a oes cynlluniau ar waith i baratoi ar gyfer croesawu Eisteddfod yr Urdd i'r Ynys? Mewn ymateb, dywedodd y Cyfarwyddwr Addysg, Sgiliau a Phobl Ifanc y bydd cyfarfod cyhoeddus yn cael ei gynnal yn Ysgol Corn Hir i drafod trefniadau i groesawu Eisteddfod yr Urdd i Ynys Môn yn 2026. Pan wahoddir digwyddiad o'r fath i unrhyw Sir dywedodd fod brwdfrydedd o ran diwylliant a hanes yr ardal. Nododd ymhellach fod Ynys Môn wedi cael llwyddiant yn ddiweddar yn Eisteddfod yr Urdd yn Sir Gaerfyrddin, a bod ysgolion yn haen 3 wedi bod yn cystadlu yn yr Eisteddfod.

PENDERFYNWYD :-

- **Derbyn diweddariad ar ddata CSCA Ynys Môn 2022-2023 a'r dull a gynigiwyd i rannu'r wybodaeth hon;**
- **Cadarnhau trefniadau i ail-gategoreiddio ysgolion Ynys Môn yn unol â chanllawiau anstatudol cenedlaethol.**

GWEITHREDU : Fel y nodwyd uchod.

6 ADRODDIAD CYNNYDD - PANEL SGRIWTINI ADDYSG

Cyflwynwyd – adroddiad llafar gan Gadeirydd y Panel Sgriwtini Addysg i'w ystyried gan y Pwyllgor.

Dywedodd Cadeirydd y Panel Sgriwtini Addysg fod y Panel yn ei gyfarfod a gynhaliwyd ar 13 Mehefin, 2023 wedi ystyried yr adroddiad ar Safonau'r Gymraeg – Adroddiad Blynyddol: 2022/2023 gyda'r Cyfarwyddwr Addysg, Sgiliau a Phobl Ifanc, Uwch Reolwr y Sector Cynradd a'r Athro Arweiniol o'r Uned Iaith yn bresennol. Rhoddwyd cyfle i'r Panel ystyried yn fanwl y cynnydd yn 2022/2023 yn erbyn canlyniadau allweddol Cynllun Strategol y Gymraeg mewn Addysg. Ystyriwyd y weledigaeth, y nodau a'r amcanion ym Môn ar gyfer addysg cyfrwng Cymraeg a rhoddwyd ystyriaeth fanwl i astudiaeth achos yn edrych ar waith yr Uned Iaith. Nododd fod y Panel wedi codi'r materion canlynol:-

- Gofynnodd y Panel pa gyfleoedd sydd ar gael i blant a phobl ifanc ddefnyddio'r Gymraeg ac i ba raddau y mae lle i ymestyn y cyfleoedd hyn ymhellach;
- Trafodwyd effeithiau'r pandemig ar ddisgyblion i ddatblygu sgiliau iaith ac i ddefnyddio'r Gymraeg ar lafar;
- Cynhaliwyd trafodaethau ynghylch proses categoreiddio ysgolion ac i ba raddau mae'r data categoreiddio ysgolion yn gywir. Rhoddwyd ystyriaeth hefyd i'r trefniadau ar gyfer darparu tystiolaeth wrth gategoreiddio ysgolion unigol;
- Cynhaliwyd trafodaethau ynghylch 'dangosfwrdd 7' Cynlluniau Strategol Addysg Cymru (CSCA) fel adnodd i fesur perfformiad a chynnydd;
- Trafodwyd effaith bosibl y ddarpariaeth drochi ar gyfer plant a phobl ifanc sy'n symud i'r Ynys drwy'r unedau iaith yn Ysgolion Cybi a Moelfre a threfniadau ar gyfer ysgolion uwchradd. Gofynnwyd i ba raddau y mae'r adnoddau presennol yn briodol i sicrhau darpariaeth a chyfleoedd i gynyddu nifer y siaradwyr Cymraeg;

- Rhoddwyd ystyriaeth i'r risgiau i'r ddarpariaeth drochi a nodwyd mai adnoddau oedd y risg uchaf ac y dibynnir ar grant gan Lywodraeth Cymru i gefnogi'r gyllideb graidd.

Argymhellodd y Panel Sgriwtini Addysg fod y Pwyllgor Sgriwtini Partneriaeth ac Adfywio:

- **Yn derbyn yr adroddiad cynnydd ar Gynllun Strategol Addysg Cymru 2022/23;**
- **Cadarnhau'r trefniadau ar gyfer ail-gategoreiddio ysgolion Ynys Môn yn unol â'r canllawiau anstatudol cenedlaethol.**

PENDERFYNWYD Nodi'r adroddiad cynnydd.

GWEITHREDU : Fel y nodwyd uchod.

7 ADRODDIAD BLYNYDDOL - BWRDD GWASANAETHAU CYHOEDDUS GWYNEDD A YNYS MÔN

Cyflwynwyd – adroddiad gan y Prif Weithredwr i'w ystyried gan y Pwyllgor.

Dywedodd Rheolwr Rhaglen Bwrdd Gwasanaethau Cyhoeddus Gwynedd a Môn mai dyma flwyddyn olaf y Byrddau Llesiant ar gyfer 2018 – 2023. Mae'r adroddiad yn adlewyrchu'r hyn a gyflawnwyd fel Bwrdd i wella llesiant cymunedau yn ystod 2022/2023. Nododd fod Deddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol (Cymru) 2015 yn gosod dyletswydd ar gyrf cyhoeddus i wella llesiant cymdeithasol, economaidd, amgylcheddol a diwylliannol Cymru. Sefydlodd y Ddeddf hefyd y Byrddau Gwasanaethau Cyhoeddus gyda chynrychiolaeth gan gyrf cyhoeddus a'r trydydd sector. Bob pum mlynedd, rhaid i Fyrddau Gwasanaethau Cyhoeddus baratoi a chyhoeddi asesiad o gyflwr llesiant economaidd, cymdeithasol, amgylcheddol a diwylliannol yn eu hardaloedd a defnyddio hyn fel sail ar gyfer y Cynllun Llesiant ar gyfer y pum mlynedd nesaf. Dywedodd ymhellach fod y Bwrdd wedi dechrau paratoi ar gyfer Cynllun Llesiant 2023 – 2028 ac ym mis Mai 2022, cyhoeddwyd Aseidiadau Llesiant Lleol ar gyfer Gwynedd a Môn. Yn unol â gofynion y Ddeddf, cynhaliwyd ymgynghoriad cyhoeddus ar y cynllun drafft am gyfnod o 12 wythnos rhwng 12 Rhagfyr 2022 a 6 Mawrth 2023 ac roedd cyfleoedd priodol i unigolion, grwpiau â diddordeb a sefydliadau gymryd rhan yn y broses ymgynghori trwy weithdai a sesiynau gwybodaeth. Nododd ei bod yn fwriad ail-ymweld â'r cymunedau lleol fel y gallant helpu i gyflawni'r Cynllun Llesiant newydd. Cyfeiriodd Rheolwr y Rhaglen fod Is-grŵp Newid Hinsawdd wedi'i sefydlu, dan arweiniad Cyfoeth Naturiol Cymru, i annog cydweithio ymysg sefydliadau cyhoeddus i liniaru effaith newid hinsawdd. Dywedodd hefyd bod gwaith wedi ei wneud gan y Bwrdd o ran y Gymraeg gan ei bod yn bwysig i gymunedau lleol allu byw eu bywydau trwy gyfrwng y Gymraeg a chael mynediad at wasanaethau a gweithgareddau yn Gymraeg. Mae'r Bwrdd wedi cydweithio â phartneriaethau a chyrf cenedlaethol eraill i osgoi unrhyw ddyblygu ac i rannu syniadau i nodi bylchau ac mae asesiad risg ar lefel strategol wedi ei gynnal yng Ngwynedd ac Ynys Môn.

Wrth ystyried yr adroddiad, cododd y Pwyllgor y materion canlynol:-

- Cyfeiriwyd at y ffaith fod y Bwrdd Gwasanaethau Cyhoeddus wedi gwneud gwaith o ran y Gymraeg yn ystod 2018-2023. Holwyd a fyddai'n fuddiol i adroddiad gael ei gyflwyno i'r Pwyllgor hwn am yr hyn y mae'r Bwrdd wedi'i gyflawni trwy'r nodau hyn o ran y Gymraeg. Mewn ymatebodd, dywedodd Rheolwr y Rhaglen nad yw'r Gymraeg yn un o nodau penodol y Bwrdd, sydd wedi'i herio, gan fod y Gymraeg yn rhan o'r holl waith a gyflawnir gan y Bwrdd. Cyfeiriodd ymhellach fod y Bwrdd wedi nodi tri nod fel meysydd blaenoriaeth dros y flwyddyn nesaf a bydd y Gymraeg yn rhan flaenllaw o bob nod a nodwyd;
- Cyfeiriwyd at y ffaith nad yw Bwrdd lechyd Betsi Cadwaladr yn ymateb i'r ymgynghoriad cyhoeddus gofynnol o ran ceisiadau cynllunio. Gofynnwyd a yw'r Bwrdd lechyd yn ymgysylltu ac yn cyflawni eu rôl o fewn y Bwrdd Gwasanaethau Cyhoeddus? Mewn ymateb, dywedodd Rheolwr y Rhaglen fod y Bwrdd lechyd wedi cydweithio'n dda â'r Bwrdd Gwasanaethau Cyhoeddus ac wedi cyflawni ei ofynion strategol fel rhan o'r Bwrdd. Cyfeiriwyd at y ffaith bod Bwrdd lechyd Betsi Cadwaladr yn ôl mewn mesurau arbennig a gofynnwyd a yw hyn yn her ac yn risg i'r Byrddau Gwasanaethau Cyhoeddus gyflawni ei nodau? Mewn ymateb, dywedodd Rheolwr y Rhaglen y bydd Prif Weithredwr Dros Dro newydd y Bwrdd lechyd yn mynychu cyfarfod nesaf y Bwrdd Gwasanaethau Cyhoeddus a bydd trafodaethau'n cael eu cynnal i fynd i'r afael ag unrhyw faterion sy'n codi;
- Codwyd cwestiynau ynghylch pa gyfleoedd, heriau a risgiau y mae'r Bwrdd Gwasanaethau Cyhoeddus yn eu hwynebu wrth symud ymlaen? Mewn ymateb, dywedodd Rheolwr y Rhaglen mai cryfder y Bwrdd yw gweithio mewn partneriaeth i herio a darparu cyfleoedd o fewn cymunedau. Rhoddodd esiampl - bod y Bwrdd Gwasanaethau Cyhoeddus wedi bod yn cefnogi'r cais am drydedd bont dros Afon Menai;
- Cyfeiriwyd at y ffaith bod yr Adroddiad Blynyddol yn trafod blwyddyn olaf y Cynllun Llesiant ar gyfer 2018-2023. Holwyd pa werth ychwanegol a gyflwynwyd drwy gydweithio fel Bwrdd? Mewn ymateb, dywedodd Rheolwr y Rhaglen fod aelodau'r Byrddau wedi mynegi eu bod o'r farn bod gweithio o fewn y Bwrdd wedi rhoi gwerth ychwanegol, gan rannu arfer da ar lefel strategol;
- Gofynnwyd i ba raddau y mae sgil effeithiau'r pandemig a'r argyfwng costau byw yn cael effaith ar allu partneriaid y Bwrdd Gwasanaethau Cyhoeddus i gyflawni yn erbyn y targedau allweddol a pha wersi a ddysgwyd yn ystod blwyddyn olaf y Cynllun Llesiant? Mewn ymateb, dywedodd Rheolwr y Rhaglen ei bod wedi bod yn anodd i'r sefydliadau partner ymateb i waith y Bwrdd Gwasanaethau Cyhoeddus yn ystod y pandemig, gan fod ganddynt gyfrifoldebau strategol allweddol yn eu sefydliadau eu hunain. Bydd y Cynllun Llesiant newydd ar gyfer 2023 – 2028 yn fwy realistig o ran yr hyn y gall y sefydliadau partner ei gyflawni a pha werth ychwanegol y gallant ei sicrhau trwy weithio mewn partneriaeth. Nododd fod tri nod corfforaethol o fewn y Cynllun Llesiant newydd yn hytrach na naw fel yn y cynllun blaenorol;
- Gofynnwyd a oedd yr ymatebion i'r holiadur yn cael ei ystyried yn siomedig o ran y cynllun drafft? Mewn ymateb, dywedodd Rheolwr y Rhaglen ei bod o'r farn bod y 499 o ymatebion a dderbyniwyd yn gadarnhaol, fodd bynnag, ystyriwyd y gallai ymgysylltu wyneb yn wyneb fod wedi bod yn fwy effeithiol gyda grwpiau cymunedol. Cafwyd adborth hefyd gan oddeutu 200 o unigolion ychwanegol drwy ymgysylltu e.e. trwy weithdai a sesiynau gwybodaeth ac addaswyd y Cynllun Llesiant mewn ymateb i'r sylwadau a dderbyniwyd.

PENDERFYNWYD:-

- **Derbyn yr Adroddiad Blynyddol a nodi'r cynnydd a wnaed yn erbyn y Cynllun Llesiant presennol – 2018/2023;**
- **Nodi y bydd Cynllun Llesiant 2023/2028 yn cael ei gyhoeddi ym mis Gorffennaf, 2023.**

GWEITHREDU : Fel y nodwyd uchod.

8 CYNLLUN RHEOLAETH CYRCHFAN

Cyflwynwyd – adroddiad gan y Pennaeth Rheoleiddio a Datblygu Economaidd i'w ystyried gan y Pwyllgor.

Dywedodd yr Aelod Portffolio Hamdden, Twristiaeth a Morwrol fod yr economi ymwelwyr yn sylfaenol i sefyllfa economaidd gynaliadwy Ynys Môn gyda £360m y flwyddyn yn cael ei ychwanegu i'r economi lleol. Fodd bynnag, dros y 3 blynedd diwethaf, mae nifer yr ymwelwyr â'r Ynys wedi cynyddu a gall hyn gael effaith negyddol ar gymunedau lleol, yn enwedig ar ardaloedd arfordirol yr Ynys. Nododd fod y Cynllun Rheoli Cyrchfan wedi'i gynllunio ar gyfer delio â'r cyfleoedd a'r heriau i'r Ynys. Cyfeiriodd yr Aelod Portffolio ymhellach at flaenoriaethau'r Cynllun ar gyfer 2023-2028, fel y nodir yn yr adroddiad, ac yn arbennig diogelu'r Gymraeg, treftadaeth ac amgylchedd yr Ynys ynghyd â'r budd economaidd i Ynys Môn. Dywedodd ymhellach fod y Cynllun Rheoli Cyrchfan drafft wedi'i gyflwyno a bod ymgynghoriad cyhoeddus wedi'i gynnal rhwng 28 Ebrill, 2023 a 9 Mehefin, 2023. Cafwyd 48 o ymatebion sy'n cael ei ystyried yn ymateb eithaf isel i'r ddogfen. Fodd bynnag, roedd yr ymatebion yn gadarnhaol ac o ansawdd uchel. Dywedodd yr Aelod Portffolio y bydd Is-grŵp yn cael ei sefydlu gydag aelodau o wahanol sefydliadau gyda ffocws ar greu Cynllun Gweithredu sy'n sicrhau cydbwysedd rhwng denu twristiaeth i'r Ynys a'r effeithiau posibl ar gymunedau lleol.

Ailadroddodd y Pennaeth Rheoleiddio a Datblygu Economaidd sylwadau gan yr Aelod Portffolio mai'r sector twristiaeth yw'r sector mwyaf ar yr Ynys. Gwelwyd mewnlifiad o ymwelwyr i'r Ynys yn ystod y 3 blynedd diwethaf ac mae angen lliniaru effeithiau negyddol twristiaeth. Nododd fod angen ailddiffinio'r berthynas gyda'r sector twristiaeth er mwyn sicrhau deialog adeiladol.

Trafododd y Pwyllgor yr adroddiad a chododd y materion canlynol:-

- Cyfeiriwyd at welliannau ar gyfer gweithgareddau arforol a nodwyd yn y Cynllun. Codwyd pryderon ynghylch problemau wrth i bobl ddefnyddio jet-sgis yn anystyriol ar arfordiroedd Ynys Môn. Mewn ymateb, dywedodd y Pennaeth Rheoleiddio a Datblygu Economaidd fod rheoli'r moroedd yn broblem a bod angen ymateb corfforaethol mewn perthynas ag adnoddau ar gyfer y mater hwn;
- Dywedodd y Cadeirydd ei fod o'r farn bod angen ymgorffori Strategaeth Gwella Canol Trefi Môn (a ystyriwyd yn y cyfarfod diwethaf) yn y Cynllun Rheoli Cyrchfan tra bod ystyriaeth yn cael ei rhoi i adfywio'r cymunedau lleol a'r economi. Mewn ymateb, dywedodd y Pennaeth Rheoleiddio a Datblygu Economaidd fod nifer o ddogfennau drafft yn cael eu hadolygu ar hyn o bryd ar

gyfer ymgynghoriad cyhoeddus, ac mai ei gyfrifoldeb ef fel Pennaeth Gwasanaeth oedd hyn. Sicrhaodd y bydd y dogfennau'n gyson â'i gilydd;

- Cyfeiriwyd at y ffaith nad ystyrid bod 48 o ymatebion i'r ymgynghoriad cyhoeddus ar y Cynllun Rheoli Cyrchfan drafft yn ddigonol. Holwyd a fyddai defnyddio cyfryngau cymdeithasol yn gwella'r ymatebion i broses ymgynghori gyhoeddus o'r fath? Mewn ymateb, dywedodd Rheolwr yr Economi Ymwelwyr ac Ardaloedd Arfordirol ei fod o'r farn bod y 48 ymateb a gafwyd yn adeiladol ac o safon uchel gan gydnabod y byddai nifer uwch o ymatebion wedi bod yn fwy ffafriol. Nododd fod y broses ymgynghori gyhoeddus bresennol yn cael ei chynnal gyda chyfleusterau ar-lein y Cyngor gan ddefnyddio'r wefan a'r datganiadau i'r wasg. Dywedodd y Dirprwy Brif Weithredwr fod yr Uwch Dîm Arwain yn ymchwilio i sut mae'r Cyngor yn gallu cynyddu'r ymatebion i ymgynghoriad cyhoeddus ar ddogfennau amrywiol ar hyn o bryd;
- Dywedodd y Pwyllgor fod angen twristiaeth gynaliadwy ar yr Ynys ac nad yw'n effeithio ar gymunedau lleol. Codwyd cwestiynau ynghylch y bwriad i sefydlu Is-grŵp i drafod materion yn ymwneud â thwristiaeth gynaliadwy? Mewn ymateb, dywedodd Rheolwr yr Economi Ymwelwyr ac Ardaloedd Arfordirol mai pwrpas sefydlu Is-Grŵp yw hwyluso adborth a syniadau i sicrhau bod y sector twristiaeth yn fwy cynaliadwy yn ogystal â chysylltu ag atyniadau arbennig yr Ynys o ran natur, tirwedd, bywyd gwylt a hanes Ynys Môn;
- Cyfeiriwyd at gerbydau gwerysyla oedd yn parcio'n anghyfreithlon ar ardaloedd penodol ar yr Ynys. Gwnaed sylwadau bod angen cael cyfleusterau parcio digonol ar gyfer cerbydau gwerysyla. Mewn ymateb, dywedodd y Dirprwy Brif Weithredwr fod y Grŵp Rheoli Twristiaeth mewnol wedi sefydlu Is-Grŵp i drafod yn benodol y mater o gerbydau gwerysyla oedd yn parcio'n anghyfreithlon a'r angen i fynd i'r afael â'r cyfleusterau sydd eu hangen ar gerbydau gwerysyla;
- Cyfeiriwyd at boblogrwydd Traeth Llanddwynn a Choedwig Niwbwrch gan dwristiaid sy'n achosi problemau traffig i'r gymuned leol. Mae'r gwasanaethau brys yn methu â chael mynediad i bentref Niwbwrch gan fod y ffordd yn cau. Gofynnwyd sut mae'r Cyngor yn bwriadu mynd i'r afael â'r problemau traffig parhaus sy'n wynebu trigolion Niwbwrch? Mewn ymateb, dywedodd y Pennaeth Rheoleiddio a Datblygu Economaidd fod trafodaethau wedi'u cynnal ar hyn o bryd gyda Cyfoeth Naturiol Cymru i leddfu'r problemau yn Niwbwrch er mwyn sefydlu cynllun gweithredu strategol ar gyfer yr ardal. Nododd fod y Cyngor yn awyddus i fod yn rhan o'r trafodaethau er mwyn rhoi hyder i'r gymuned leol bod y materion traffig wedi cael eu hystyried.

PENDERFYNWYD:

- **Argymhell bod y Cynllun Rheoli Cyrchfan yn cael ei gymeradwyo ar gyfer ei fabwysiadu gan y Pwyllgor Gwaith;**
- **Gofyn i'r Fforwm Cadeiryddion ac Is-gadeiryddion Sgriwtini ystyried priodoldeb rhaglennu eitem benodol ar effaith twristiaeth ar gymunedau lleol ar gyfer cyfarfod o'r Pwyllgor Sgriwtini Partneriaeth ac Adfywio yn y dyfodol.**

GWEITHREDU : Fel y nodwyd uchod.

Cyflwynwyd – adroddiad gan y Prif Weithredwr i'w ystyried gan y Pwyllgor.

Mewn ymateb i gwestiwn gan y Cadeirydd, dywedodd y Dirprwy Brif Weithredwr na fu cynnydd penodol ers yr adroddiad chwarterol diwethaf i'r Pwyllgor hwn.

Wrth ystyried yr adroddiad, cododd y Pwyllgor y canlynol:-

- Holwyd ynghylch y cysylltiad rhwng y Cydbwyllor Corfforaethol a'r Bwrdd Uchelgais Economaidd a sut mae'r adnoddau'n cael eu rhannu? Mewn ymateb, dywedodd y Dirprwy Brif Weithredwr nad oes cysylltiad ffurfiol rhwng y Cydbwyllor Corfforaethol a'r Bwrdd Uchelgais ar hyn o bryd gan fod ganddynt strwythurau ar wahân. Nododd fod prosesau cyfreithiol yn cael eu dilyn ar hyn o bryd o ran goblygiadau'r posibilrwydd y byddai'r Bwrdd Uchelgais yn cael ei ymgorffori o dan y Cydbwyllor Corfforaethol. Dywedodd ymhellach y bydd cyfle i'r Pwyllgor hwn graffu ar unrhyw benderfyniadau a wneir maes o law.

PENDERFYNWYD nodi'r cynnydd a wnaed yn ystod Chwarter 4 : 2022/2023.

GWEITHREDU : Fel y nodwyd uchod.

10 BLAEN RAGLEN WAITH

Cyflwynwyd adroddiad y Rheolwr Sgriwtini a oedd yn amlinellu Blaen Raglen Waith ddangosol y Pwyllgor Sgriwtini Partneriaeth ac Adfywio ar gyfer 2023/24 i'w hystyried.

PENDERFYNWYD :-

- **Cytuno ar y fersiwn gyfredol o'r flaen raglen waith ar gyfer 2023/2024;**
- **Nodi'r cynnydd hyd yma o ran gweithredu'r flaen raglen waith.**

Daeth y cyfarfod i ben am 5.00 o'r gloch yp

**CYNGHORYDD DYLAN REES
CADEIRYDD**